

 Kratti
Sanataidekoulu

Sanataidekoulu Kratti 2018

Sanataiteen perusopetussuunnitelma

SISÄLLYSLUETTELO

1. Sanataidekoulu Kratin toiminta

1.1 Kratin arvot ja oppimiskäsitys

1.2. Oppilaitoksen toiminta-ajatus, toimintakulttuuri, työtavat ja oppimisympäristöt

2. Taiteen perusopetuksen opetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet

2.1 Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän tehtävä ja yleiset tavoitteet

2.2. Sanataiteen opetuksen tehtävä ja tavoitteet

3. Opetuksen rakenne ja laajuus, yhteisten opintojen opintokokonaisuudet, niiden tavoitteet, sisällöt ja laskennalliset laajuudet

3.1. Opetuksen rakenne ja laajuus

3.2. Opintojen kesto, ikäryhmät, ryhmä koko ja opettajat

3.3. Yhteisten opintojen opintokokonaisuudet ja laskennalliset laajuudet

4. Teemaopintojen kokonaisuudet, niiden tavoitteet, sisällöt ja laskennalliset laajuudet

4.1. Teemaopintojen kokonaisuudet ja niiden tavoitteet

4.2. Teemaopintojen keskeiset sisällöt ja laskennalliset laajuudet

5. Oppimisen arviointi, oppimäärän yksilöllistäminen yhteistyö huoltajien ja muiden tahojen kanssa

5.1. Oppimisen arviointi ja todistus

5.2. Yhteistyö huoltajien ja muiden tahojen kanssa

6. Oppimäärän yksilöllistäminen ja henkilökohtainen opetussuunnitelma

7. Toiminnan kehittäminen

LIITE, TAULUKOT: Opintojen keskeiset sisällöt ja laskennallisten laajuuksien erittely

1. Sanataidekoulu Kratin toiminta

1.1. Oppilaitoksen arvot ja oppimiskäsitys

Arvot

Sanataidekoulu Kratin toiminnan keskiössä on tasa-arvo. Toiminnassa korostuu ihmisten tasa-arvoinen kohtelu sukupuolesta, alkuperästä, uskonnosta, mielipiteestä tai vakaumuksesta riippumatta. Sanataidekoulu sitoutuu toiminnassaan edistämään sukupuolten välistä tasa-arvoa sekä kunnioittamaan sukupuolen moninaisuutta. Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden periaatteet ovat opetuksessa keskeisessä roolissa. Kukin ryhmä laatii yhdessä opettajan kanssa lukuvuosittain “tasa-arvoisen toiminnan säännöt”, joiden kautta hahmotetaan oppilaiden ajatuksia tasa-arvosta sekä sitä, kuinka käytännön toimenpiteillä tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta voidaan edistää ryhmän sisällä.

Sanataidekoulu pyrkii mahdollisimman laajaan saavutettavuuteen ja kattavaan esteettömyyteen. Sanataideopetus ei sulje ketään pois kalliiden välineiden, kehollisten vaatimusten tai hankalasti saavutettavien tilojen takia. Sanataideopetukseen on mahdollista osallistua, vaikka oppilas puhuisi suomea toisena kielenä. Sanataidekoulun lukukausimaksut ovat maltillisia ja oppilaan on mahdollista hakea vapautusta lukukausimaksuista taloudellisten syiden perusteella. Sanataidekoulu tukee inklusion periaatetta. Inklusion onnistunutta toteutumista tukee mm. se, että sanataidekoulun ryhmäkoko säilytetään maltillisena. Näin opettaja voi jokaisessa ryhmässä kohdata oppilaat yksilöllisesti, heidän omista lähtökohdistaan.

Kratin opetuksen tavoitteena on kehittää eri kulttuurien ymmärtämistä ja tulkitsemista ja opettaa ajattelun taitoja. Sanataiteen painopistealueeksi on Turussa määritelty yhteisöllinen kirjoittaminen ja monitaiteisuus. Yhteisöllisen kirjoittamisen kautta oppilas oppii hahmottamaan kirjoittamista vuorovaikutteisena prosessina sekä oppii tarkastelemaan omaa identiteettiään osana omia yhteisöjään ja ajallista jatkumoa. Yhteisöllinen kirjoittaminen on yhdessä ja toiselle kirjoittamista. Se korostaa empatian ja vuorovaikutuksen merkitystä kirjoitus- ja lukemisharrastuksessa ja vahvistaa hyvinvointia sekä kokemusta omasta toimijuudesta.

Sanataideopetus perustuu ihmiskäsitykseen, jossa ihminen on ainutlaatuinen ja alati muuttuva. Vuorovaikutuksessa toisten ihmisten kanssa ihminen vaikuttaa aktiivisesti omaan elämäänsä ja ympäröivään maailmaan. Taidekasvatuksen tavoitteena on vahvistaa oppilaan aisti- ja tunneherkkyyttä, lisätä itsetuntemusta ja tukea tunne- ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä. Keskeistä on oppilaan luovan ajattelun ja toiminnan tukeminen.

Sanataideopetuksessa hyödynnetään Varsinais-Suomen rikasta kulttuurikenttää ja tutustutaan paikallisiin taidelaitoksiin sekä vapaan kentän toimijoihin. Lukuvuoden aikana tehdään yhteistyötä mm. teatterin, kirjaston, museoiden ja gallerioiden kanssa.

Oppimiskäsitys

Opetussuunnitelman perusteet pohjautuvat oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppiminen ymmärretään yksilölliseksi ja yhteisölliseksi taitojen ja tietojen rakennusprosessiksi, jonka kautta syntyy kulttuurinen osallisuus. Taiteen oppiminen on pitkäjänteinen ja kokonaisvaltainen prosessi. Opiskelu on tavoitteellista, ja erilaisissa tilanteissa työskennellään opettajan ohjauksessa, vuorovaikutuksessa opettajan ja ryhmän kanssa sekä itsenäisesti. Opettajalla on keskeinen merkitys sekä oppilaan opiskelutaitojen että opiskeluympäristön kehittämisessä sellaiseksi, että erilaisten oppilaiden edistyminen ja yhdessä tekeminen on mahdollista. Opettaja pyrkii luomaan ryhmään sallivan ja tasa-arvoisen ilmapiirin, jossa kukin oppilas saa mahdollisuuden osallistua ja tulla kohdatuksi omana itsenään.

Oppilaalla on aktiivinen rooli opiskelussa ja oppimisessa. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaan elämismaailma. Oppimisessa lähtökohtana on tutkiva oppiminen, ilmiöpohjainen oppiminen sekä toiminnallinen lähestymistapa opittaviin asioihin. Toisten kuunteleminen on keskeistä oppimisessa. Tämä tarkoittaa myös opettajan kykyä kuunnella oppilaita sekä reagoida ja vastata heidän tarpeisiinsa ja toiveisiinsa, jotka liittyvät opetuksen sisältöön ja toteutukseen. Työtapojen tulee ohjata oppilasta arvostamaan kaikkien ryhmän jäsenten työskentelyä ja työn tuloksia.

1.2. Oppilaitoksen toiminta-ajatus, toimintakulttuuri, työtavat ja oppimisympäristöt

Toiminta-ajatus

Turun Sanataideyhdistys on perustettu vuonna 2001 ja sen tehtävä on ylläpitää, tukea ja kehittää sanataiteen harrastamista, koulutusta ja tuntemusta sekä toteuttaa erilaisia sanataiteellisia hankkeita Turun alueella. Lisäksi yhdistys kokoaa yhteen Turun ja Varsinais-Suomen sanataideopettajat ja -kouluttajat ja kehittää sanataiteen kenttää. Vuonna 2006 Turun Sanataideyhdistyksen alle päätettiin perustaa sanataiteen perusopetusta tarjoava koulu. Sanataidekoulu Krattia hallinnoi Turun Sanataideyhdistys ry, joka rekrytoi sanataidekoulun opettajat ja nimeää koulun rehtorin.

Vuonna 2010 julkaistu varsinais-suomalainen kirjallisuusstrategia nimeää yhdeksi keskeiseksi tavoitteekseen sanataiteen opetuksen nousemisen Varsinais-Suomen vahvuudeksi ja pyrkii siihen että sanataiteen perusopetukseen voidaan aloittaa alueen jokaisessa kunnassa ja että sitä voitaisiin tulevaisuudessa tarjota useammille ikäryhmille.

Toimintakulttuuri

Opetukselle luodaan sanataidekoulussa avoin ja salliva ilmapiiri, joka rohkaisee oppilasta ilmaisemaan itseään paremmin ja kehittämään puhumisen, itseilmaisun ja kirjoittamisen taitojaan. Opettaja asettaa oppilaiden kanssa yhdessä tavoitteita ryhmälle ja tukee oppilaita heidän omien tavoitteidensa saavuttamisessa.

Työtavat

Sanataidekoulu Kratin opetus järjestetään 6-12 oppilaan ryhmissä. Ryhmän fyysisestä ja sosiaalisesta turvallisuudesta huolehtii opettaja, joka valvoo, että ympäristö ja ryhmän tilanne ovat suotuisia pitkäjänteiselle taiteelliselle työskentelylle ja yhdessä olemiselle. Oppiminen perustuu tekemällä oppimiseen, suunnitelmallisuuteen sekä kykyyn arvioida omaa oppimista. Sanataidekoulussa ei ole pääsykokeita ja oppilaat otetaan ryhmään ilmoittautumisjärjestyksessä.

Sanataiteen perusopetuksessa työtapana on yksilö-, pari ja ryhmätyöskentely. Työskentelymuoto muotoutuu kulloisenkin tehtävän mukaan. Lähiopetuksessa käytetään keskustelua ja toiminnallisia menetelmiä opetuksen tukena. Opetuksessa käytetään myös digitaalisia välineitä, joiden käyttö mahdollistetaan koulun puolesta ja on riippumatonta siitä, onko oppilaalla laitteita käytettävissä omasta puolestaan.

Oppimisympäristöt

Monipuoliset oppimisympäristöt tukevat oppilaan kasvua ja oppimista sekä antavat hänelle onnistumisen kokemuksia. Hyvä oppimisympäristö on ilmapiiriltään avoin, myönteinen ja oppilasta rohkaiseva. Oppilaalla tulee olla mahdollisuus asettaa omia tavoitteita, ja häntä tulee kannustaa työskentelemään itsenäisesti ja toisten kanssa. Oppilasta tuetaan löytämään sopivia työtapoja sekä kehittämään taitoja tavoitteelliseen ja pitkäjänteiseen opiskeluun. Teemaopinnoissa painottuvia Yhteisöllisen kirjoittamisen opintoja toteutetaan myös tavallisesta poikkeavissa toimintaympäristöissä esim. sairaalassa, palvelutalossa, koulussa tai taidetapahtumissa. Sanataideopetus ammentaa laaja-alaisista oppimisympäristöistä. Opetuksessa hyödynnetään perinteisten opetustilojen lisäksi uusia toimintaympäristöjä, jotka voivat olla uusia paikkoja, tiloja, yleisöjä, yhteisöjä tai mediaympäristöjä.

Oppilaat kirjoittavat tekstejä myös kotonaan. Elämyksellisyyttä opetukseen lisätään mm. liikkumalla lähiympäristössä, tutkimalla luontoa ja käyttämällä monipuolisia työskentelytapoja. Oppilaat opettelevat ryhmänä antamaan ja saamaan palautetta ja näin tarkastelemaan omaa kirjoittamistaan. Opetuksessa tärkeää on luoda ilo ja halu kohti ideoita, mielikuvitusta ja tarinoita.

2. Taiteen perusopetuksen yleisen opetuksen tavoitteet ja Kratin sanataiteen opetuksen yleiset tavoitteet

2.1 Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän tehtävä ja tavoitteet

Taiteen perusopetus on ensisijaisesti lapsille ja nuorille tarkoitettua tavoitteellista ja tasolta toiselle etenevää eri taiteenalojen opetusta. Taiteen perusopetuksen tehtävänä on tarjota oppilaille mahdollisuuksia opiskella taidetta pitkäjänteisesti, päämäärätietoisesti ja omien kiinnostuksen kohteiden suuntaisesti. Opetuksella edistetään taidesuhteen kehittymistä ja elinikäistä taiteen harrastamista.

Opetus kehittää taiteenalalle ominaista osaamista ja antaa valmiuksia hakeutua asianomaisen taiteenalan ammatilliseen ja korkea-asteen koulutukseen. Taiteen perusopetuksen tehtävänä on rakentaa kestävää tulevaisuutta taiteen keinoin. Opetus perustuu moniarvoiselle ja uudistuvalla kulttuuriperinnölle. Taiteenalan opetuksessa vahvistetaan oppilaan omaehtoisen ilmaisun, tulkinnan ja arvottamisen taitoja. Opinnot tukevat oppilaiden luovan ajattelun ja osallisuuden kehittymistä. Taiteen perusopetus vahvistaa oppilaiden identiteettien rakentumista ja kulttuurisen lukutaidon kehittymistä. Taiteen perusopetus luo edellytyksiä taiteen ja taidekasvatuksen kehittämiseksi Suomessa. Taiteen perusopetuksen tehtävää toteutetaan yhteistyössä muiden taidekasvatusta antavien oppilaitosten ja tahojen kanssa paikallisesti, valtakunnallisesti ja kansainvälisesti.

Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän tavoitteena on elinikäisen taidesuhteen ja kulttuurisen osallisuuden edistäminen. Taiteenalan yleisen oppimäärän opinnot tarjoavat kiinnostavia ja monipuolisia mahdollisuuksia taiteen tekemiseen ja kokemiseen sekä taiteesta nauttimiseen. Oppilaita kannustetaan pohtimaan taiteen merkitystä omassa elämässään sekä vaikuttamaan omaan elinympäristöönsä taiteen keinoin.

Yleisen oppimäärän tavoitteena on lisäksi oppimisen ilon, opiskelumotivaation ja luovan ajattelun edistäminen. Opetuksessa huomioidaan oppilaiden yksilölliset oppimisen tarpeet ja lähtökohdat. Oppilasta kannustetaan ja ohjataan valitsemaan itselleen merkityksellisiä tapoja tehdä taidetta. Yleisen oppimäärän opinnoissa oppilaat kokeilevat, harjoittelevat ja soveltavat taiteenalansa

ilmaisukeinoja moniaistisesti. Opetus tukee oppilaiden ajattelun taitojen ja monilukutaidon kehittymistä myös taiteiden ja tieteiden välisyyttä hyödyntämällä. Oppilaita kannustetaan tutustumaan taiteenalaan historiallisesta ja yhteiskunnallisesta näkökulmasta.

2.2. Kratin sanataiteen opetuksen tehtävä ja tavoitteet

Taiteen perusopetuksen sanataiteen yleisen oppimäärän yhteisissä opinnoissa opetus perustuu näkemykseen kielestä ja kirjallisuudesta taiteen ja koko yhteiskunnan pohjana. Sanataiteen opetuksen tavoitteena on kielen ja mielikuvituksen rikastuttaminen sekä oppilaan oman taiteilijuuden vahvistaminen. Sanataideopetus auttaa jäsentämään maailmaa sekä tuottaa kulttuurista lukutaitoa. Sanataiteen opetus tarjoaa monipuolisia kokemuksia, harjoittaa eläytymiskykyä, laajentaa sanavarastoa, auttaa rakentamaan oppilaan identiteettiä, tunneilmaisua ja vuorovaikutustaitoja. Opetuksessa korostetaan iloa, leikkiä ja ilmaisun vapautta, ja opetuksen suunnittelussa otetaan huomioon oppilaiden kiinnostuksen kohteet ja tiedonhalu. Oppilaita rohkaistaan yhdessä tekemiseen, uudenvälisiin ympäristöihin tutustumiseen sekä eri sukupolvien ja kulttuurien kohtaamiseen.

Sanataideopetuksessa teksti ymmärretään laaja-alaisena: teksti voi olla kirjoitettua, puhuttua tai kuvitettua kieltä. Opiskelussa painotetaan sekä vastaanottoa että omaa ilmaisua. Opetuksessa tuetaan myös monilukutaidon kehittymistä. Opetuksessa tutustutaan sekä lukemisen ja kirjoittamisen perinteisiin muotoihin että uusien viestimien tuomiin mahdollisuuksiin. Erilaisten sanataiteen alaan kuuluvien tekstien lukeminen ja tulkinta sekä medialukutaito ja mediakriittisyys kulkevat läpi koko opetuksen.

Sanataidekoulun opetuksessa keskiössä ovat taiteidenvälinen luova vuorovaikutus sekä sanataiteen yhteisölliset ulottuvuudet. Virikkeitä ja yhteistyötä haetaan niin teatterin, kuvataiteen, musiikin, tanssin kuin sirkustaiteenkin parista. Yhteistyötä toteutetaan eri taiteenalojen välisinä projekteina ja vierailuina.

Opiskelussa keskeistä on taiteen tekeminen ja sen kokemisen ilo sekä aito halu, taito, uteliaisuus ja uskallus tulkita taidetta persoonallisesti. Opetuksessa tulee ottaa huomioon oppilaiden yksilölliset erot ja tukea oppilaan kehittymistä hänen omista lähtökohdistaan. Tavoitteena on myös ohjata oppilasta keskittyneeseen, määrätietoiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä rakentavaan toimintaan yksilönä ja ryhmän jäsenenä.

Sanataidekoulu Kratin teemaopintojen kokonaisuuksissa painottuvat alueen kulttuurikentän vahvuudet: yhteisötaiteellinen osaaminen sekä alueen monipuolinen taidekenttä. Teemaopintojen kokonaisuuksien tavoitteet ovat yhteisöllisen kirjoittamisen kokonaisuus ja monitaiteellinen kokonaisuus. *Yhteisötaiteella* tarkoitetaan taidetta, jota tehdään jonkin yhteisön ehdoilla ja kanssa, yhteisön

tarpeisiin. Yhteisötaidetta voi tehdä myös paikkasidonnaisesti ja sillä on sukulaisuutta ympäristötaiteeseen. *Monitaiteella* tarkoitetaan useita eri taiteenaloja tavallisesta poikkeavalla, uudella tavalla yhdistävää toimintaa. Monitaide onkin usein kokeellista taidetta, joka etsii uusia ilmaisumuotoja ja elää vakiintuneiden taidemuotojen raja-alueilla.

Suoritettuaan sanataiteen perusopetuksen oppimäärän (500h) oppilas hallitsee sanataiteen ja kirjallisuuden peruskäsitteet, tunnistaa erilaisia kirjallisuuden lajeja ja erilaisia mediatekstejä, osaa antaa ja ottaa vastaan palautetta teksteistä. Sanataideopetuksessa oppilas kehittyy monenlaisten tekstien luomisessa ja hiomisessa sekä monilukutaidossa. Oppilas löytää itselleen kirjoittavan vertaisryhmän sekä oppii näkemään itsensä kirjoittajana ja oivaltaa sanataiteen laajat mahdollisuudet niin tulevassa opiskelussa kuin työelämässäänkin. Oppilas oppii hyödyntämään muita taiteenlajeja ja koko ympäröivää maailmaa osana omaa kirjoittamistaan.

3. Opetuksen rakenne ja laajuus, yhteisten opintojen opintokokonaisuudet, niiden tavoitteet, sisällöt ja laskennalliset laajuudet

3.1. Rakenne ja laajuus

Perusopinnot muodostuvat 60 lähiopetustunnista lukuvuodessa. Lukukausi on 15 viikon mittainen. Osa oppitunneista voidaan pitää myös vakituisen opetusajankohdan ja -paikan ulkopuolella, mikäli se on tarkoituksenmukaista, esim. viikonloppuun sijoittuvina lyhytkursseina, kirjailijavierailuina, teatteri-, museo- tai kirjastokäynteinä.

Opetustuntimäärä taiteen perusopetuksen suorittavalle on Sanataidekoulu Kratissa 500 tuntia, joista yhteisiä opintoja on 300 tuntia ja teemaopintoja 200 tuntia.

3.2. Opintojen kesto, ikäryhmät, ryhmäkoko ja opettajat

Taiteen yleisen oppimäärän mukainen perusopetus sanataiteessa on suoritettu, kun oppilas on osallistunut 9 lukuvuonna opetukseen tai hän on osallistunut vähintään 7 lukuvuonna opetukseen ja suorittanut korvaavia opintoja todistetusti. Oppilas on kussakin ryhmässä maksimissaan kolme vuotta. Lukuvuosi koostuu 30 viikosta, jotka on jaettu teemoihin.

Muulla taiteen perusopetuksen osioiden suorittaminen sanataiteessa luetaan oppilaalle hyväksi. Muilla taiteen perusopetuksen aloilla opinnot hyväksi luetaan soveltuvin osin, kuitenkin maksimissaan puolet suorituksen laajuudesta. Muualla tehdyistä suorituksista tulee olla kirjallinen todistus.

Sanataiteen perusopetusta annetaan kolmelle ikäryhmälle: 9–11-vuotiaat, 12–14-vuotiaat ja 15–18-vuotiaat. Vapaat oppilaspaikat täytetään lukuvuoden alussa ilmoittautumisjärjestyksessä. Aikaisemmin sanataidetta opiskelleille taataan jatkomahdollisuus siten, että he varaavat oppilaspaikan lukuvuoden lopussa seuraavaksi lukuvuodeksi. Ryhmäkoko on 6–12 oppilasta. Kunkin ryhmän opintokokonaisuuksia suoritetaan Sanataidekoulu Kratissa limittäin riippuen siitä, koska oppilaat ovat aloittaneet Sanataidekoulussa ja mikä on heidän lähtötasonsa.

Sanataidekoulu Kratissa opetusta antavat opettajat, jotka ovat suorittaneet kirjallisuuden, luovan kirjoittamisen ja/tai pedagogiikan opinnot tai osoittaneet niitä vastaavaa käytännön kokemusta, tietoa ja tuntemusta. Turun Sanataideyhdistys ry pitää opettajien valinnassa tärkeänä opettajan läheistä suhdetta kirjallisuuteen ja omakohtaista kiinnostusta sanataiteen tuottamiseen, mikä välittyy innostavana asenteena oppilaille.

3.3. Yhteisten opintojen opintokokonaisuudet ja laskennalliset laajuudet

Yhteiset opinnot koostuvat neljästä opintokokonaisuudesta: Kirjoittajaksi kasvaminen (10oh), Omaa ääntä etsimässä (8oh), Tekstien maailmassa (6oh) sekä Taide prosessina (6oh).

Sanataiteen yleisen oppimäärän yhteisissä opinnoissa oppilaat tutustuvat sanataiteen eri mahdollisuuksiin, käsitteisiin ja keinoihin.

1. Kirjoittajaksi kasvaminen 100 h

Opintokokonaisuuden päätavoitteena on kirjoittajaksi kasvaminen erilaisiin sanataiteen tekniikoihin, tyyleihin ja työtapoihin tutustumalla.

Tavoitteena on myös

- Tutustua sanataiteen peruskäsitteisiin ja -tekniikoihin.
- Ohjata oppilasta näkemään oma taiteen tekeminen arvokkaana ja tärkeänä.
- Tukea oppilaan omaa kirjoittajaidentiteettiä suhteessa kirjallisuuden ja sanataiteen traditioon.
- Ohjata oppilasta kehittämään itseään taiteen tekijänä ja refleктоimaan omaa kehitystään.
- Tukea oppilasta oman ja muiden potentiaalinn tunnistamisessa ja palautteen antamisessa.
- Ohjata oppilasta tarkastelemaan omaa arjen ympäristöään sekä erilaisia medioita.

Keskeiset sisällöt

- Kaunokirjallisuuden päälajeihin tutustuminen historiasta nykypäivään (proosa, lyriikka ja draama). Oppilas kirjoittaa eri lajeja sekä tarkastelee vanhempia tekstejä nykyhetken näkökulmasta.
- Oppilas tutustuu proosan, lyriikan ja draaman peruskäsitteisiin (kuten henkilöhahmo, kertoja, miljöö, aihe, teema, motiivi, puhuja, rytmi jne.)
- Opintokokonaisuuden aikana oppilas tekee havaintoja ja tutkii erilaisten ilmiöiden ja ympäristöjen tarinallisuutta ja moniaistisuutta sekä niiden vaikutusta sanataiteen tekemiseen.
- Oppilas antaa ja saa vertaispalautetta teksteistä sekä harjoittelee keskeneräisen tekstin kohtaamista ja muokkaamista ryhmän ja opettajan palautetta vasten.
- Sanataiteen aiheita ja lähtökohtia etsitään arjen ympäristöistä erityyppiset mediaympäristöt huomioiden. Vaihtoehtoisista ympäristöistä etsitään aiheita ja virikkeitä omaan kirjoitukseen.

2. Omaa ääntä etsimässä 8oh

Opintokokonaisuuden päätavoitteena on oman kirjallisen äänen löytäminen ja käyttäminen, inspiraation löytäminen ympäröivästä maailmasta ja rohkaistuminen kokeilemiseen ja eri lajityyppien käyttämiseen.

Tavoitteena on

- Ohjata oppilasta jäsentämään havaintojaan, ajatuksiaan ja tunteitaan sekä luomaan uusia maailmoja sanataiteen keinoin.
- Laajentaa oppilaan sanavarastoa ja kannustaa oppilasta luomaan rikasta kieltä ja raikkaita ilmaisutapoja.
- Madaltaa spontaanin kirjoittamisen kynnystä ja kannustaa oppilasta etsimään ilmaisun omaäänisyyttä ja luovuutta rohkeasti kokeilemalla ja hullutellen.
- Rohkaista oppilasta tutkimaan ympäröivää maailmaansa ja perehtyä ennakkoluulottomasti kirjallisuuteen ja erilaisiin monimediallisiin teksteihin.
- Harjaannuttaa oppilasta tuottamaan eri lajien mukaista sanataidetta, auttaa oppilasta ymmärtämään tekstien sisällön ja muodon suhdetta eli tyylien rakentumista. Opettaa tunnistamaan eri tyyllilajien ja alalajien erityispiirteitä.

Keskeiset sisällöt

- Ohjataan oppilasta havainnoimaan ympäristöä moniaistisesti. Kohtaavan kirjoittamisen ja yhdessä kirjoittamisen harjoitukset.
- Tutustutaan improvisaatiokirjoittamiseen, kannustetaan omien tekstien ääneen lukemiseen ja oman äänen vahvistamiseen palautetta vasten.
- Pohditaan ja omia kirjallisia teemoja ja hahmotetaan oman kiinnostuksen suuntia lukijana ja kirjoittajana.
- Monimediallisuuteen tutustuminen; muista taiteista, peleistä ja mediateksteistä inspiraation ammentaminen.
- Taiteiden väliseen vuorovaikutukseen ja intertekstuaalisuuteen ja kielen rekistereihin tutustuminen.
- Erilaisiin tekstilajeihin ja esimerkkiteksteihin perehtyminen. Totuttujen kaavojen tunnistaminen, niiden rikkominen – omaäänisyyden näkeminen moninaisuutena.

3. Tekstien maailmassa 60 h

Opintokokonaisuuden päätavoitteena on ymmärtää lukeminen laajasti ja auttaa oppilasta löytämään oma kirjallinen makunsa sekä saamaan kirjallisuudesta tukea elämän eri tilanteissa.

Tavoitteena on

- Rohkaista oppilasta eläytymään lukemaansa ja kuulemaansa sekä jakamaan lukukokemuksiaan niin omalle sanataideryhmälle kuin laajemminkin.
- Kannustaa oppilasta tutustumaan sanataiteen eri lajeihin ja ilmaisukeinoihin.
- Rohkaista oppilasta luovaan lukemiseen ja löytämään erilaisia lukemisen tapoja suhteessa sanataiteen erilaisiin ympäristöihin.
- Auttaa oppilasta löytämään oma kirjallinen makunsa ja saamaan kirjallisuudesta niin iloa ja elämyksiä kuin tukea vaihteleviin elämäntilanteisiin.

Keskeiset sisällöt

- Kirjallisuuslähtöinen sanataideopetus.
- Kirjallisuuden alalajien esittely esimerkein ja itse kokeillen.
- Kirjavinkkaus opetuksen osana sekä opettajan että oppilaiden toteuttamana.
- Kirjallisuuskritiikkien kirjoittaminen ja esim. somessa jakaminen, osana isompaa julkaisemisen projektia.
- Monimedialliseen fanifiktioon tutustuminen ja kirjoittaminen.
- Erilaisia mediasisältöjä hyödyntävien harjoitusten tekeminen, dialoginen prosessi eri mediasisältöjen välillä.

4. Taide prosessina 60h

Opintokokonaisuuden päätavoitteena on toteuttaa suurempi yhteinen projekti ja tutustua sen eri vaiheisiin yhdessä ryhmän kanssa.

Tavoitteena on

- Opetella yhdessä ideoimisen ja kehittelyn taitoja ja vastuun ottamista yhteisestä projektista.
- Kirjoitus- ja julkaisuprosessin tutuksi tekeminen oppilaalle.
- Käydä läpi vaiheet valmiiseen sanataideteokseen, joka voi olla esimerkiksi painettu kokonaisuus, lavarunoesitys, video tai sanataidenäyttely.
- Oppia ja harjoitella palautteen antamista ja vastaanottamista.
- Pohtia yhdessä, millaista on rakentava kritiikki ja miten sitä voi hyödyntää omien tekstien hiomisessa.
- Oppia sietämään keskeneräisyyttä, jota luoviin prosesseihin liittyy.
- Opetella omien tekstien jakamista, uskallusta, luottamusta ja kannustavan ilmapiirin rakentamista.

Keskeiset sisällöt

- Toteutetaan yksi suurempi, ryhmälähtöinen yhteinen projekti, joka voi olla esimerkiksi antologia, näyttely tai esitys. Kokonaisuus voi sijoittua myös taidekentän ulkopuolisiin toimintaympäristöihin, kuten vanhuslaitokseen tai päiväkotiin.
- Harjoitellaan aiheeseen sopivien tekstilajien kirjoittamista, prosessikirjoittamista, tekstien muokkaamista ja palautteen antamista ja saamista.
- Opitaan hyödyntämään ideoita mm. kirjallisuudesta, kuvataiteesta ja luonnosta.

4. Teemaopintojen kokonaisuudet, niiden tavoitteet, sisällöt ja laskennalliset laajuudet (200h)

4.1. Teemaopintojen kokonaisuudet ja niiden tavoitteet

Sanataiteen yleisen oppimäärän teemaopinnoissa syvennetään yhteisissä opinnoissa opittua. Sanataidekoulu Kratin teemaopinnot keskittyvät yhteisölliseen kirjoittamiseen ja monitaiteisiin. Opinnoissa korostuvat yhteisölliset tekemisen tavat sekä sanataideteosten näkeminen osana toisten tekstien ja taideteosten verkostoa. Teemaopintojen osana voidaan julkaista taideteos painettuna, ääneen luettuna, mediasisältönä, lavaesiintymisenä tai muussa muodossa tai toteuttaa yhteisöllinen sanataideteos vaihtoehtoisessa toimintaympäristössä, kuten palvelutalossa, koulussa tai sairaalassa. Teemakokonaisuudet linkittyvät kaikkiin yhteisten opintojen opintokokonaisuuksien tavoitealueisiin, mutta erityisesti taideprosessiin ja julkaisemiseen, jota tarkastellaan ja lähestytään monelta kannalta. Teemaopinnot saattavat vaihdella vuosittain.

4.2. Teemaopintojen keskeiset sisällöt ja laskennalliset laajuudet

1. Monitaiteinen teemakokonaisuus 100 h

Teemakokonaisuudessa tutustutaan muihin taiteenlajeihin ja niiden mahdollisuuksiin osana sanataiteellisia prosesseja ja opetellaan ennakkoluulotonta ideointia ja toteuttamista yksin ja yhdessä.

Tavoitteet

- Syvennetään oppilaan tuntemusta muista taiteenlajeista sekä niiden mahdollisuuksista osana sanataiteellisia prosesseja.
- Toteutetaan monitaiteinen prosessi muita taiteenaloja hyödyntäen.
- Opetellaan yhdessä ennakkoluulotonta ideointia, suunnittelua ja prosessien loppuun saattamista.
- Harjaannutetaan oppilasta tuottamaan taidetta tavoitteellisesti yksin ja yhdessä.
- Kannustetaan ja rohkaistaan oppilasta jakamaan ja julkaisemaan sanataideteoksiaan myös yhteistyössä muiden taiteenalojen kanssa.
- Kannustetaan oppilasta ymmärtämään luomisprosessin eri vaiheita omassa sanataiteen tekemisen tavassaan ja tutkimaan muiden taiteenlajien syntyprosesseja.
- Harjoitetaan oppilasta antamaan ja vastaanottamaan palautetta prosessin eri vaiheissa.

Keskeiset sisällöt

- Monitaiteisessa teemakokonaisuudessa työskennellään projektiluontoisesti sanataiteen ja jonkin toisen taiteenlajin kanssa yhdessä.
- Valmistetaan teoskokonaisuus. Valmistuva teos suunnitellaan ryhmän kanssa ja oppilaat osallistuvat siihen ideointivaiheesta prosessin loppuun asti.
- Prosessin lopputulos voi olla esim. näyttely, tilallinen installaatio tai happening, videoteos (tai niiden sarja) tai esitystaiteellinen sanataideteos.

2. Yhteisöllisen kirjoittamisen teemakokonaisuus 100 h

Teemakokonaisuudessa tutustutaan sanataiteen sovellusmahdollisuuksiin vaihtelevissa toimintaympäristöissä, tutustutaan erilaisiin soveltavan sanataiteen menetelmiin sekä tutkitaan sanataiteen tekemisen tapoja osana yhteisöllisiä prosesseja.

Tavoitteet

- Yhteisöllisen kirjoittamisen teemakokonaisuudessa tutkitaan soveltavan sanataiteen mahdollisuuksia erilaisten ihmisten ja yhteisöjen kohtaamisessa.
- Opetellaan aktiivista kuuntelemista, yhdessä luomista ja monimuotoista ryhmätyöskentelyä.
- Kehitetään oppilaiden vuorovaikutustaitoja ja opetellaan näkemään kirjoittaminen vuorovaikutuksellisenä prosessina.
- Kannustetaan oppilaita käyttämään luovuuttaan ja rohkaistumaan improvisaatiokirjoittamisessa.

Keskeiset sisällöt

- Yhteisöllisen kirjoittamisen opinnoissa toteutetaan yhteinen kokonaisuus, jossa sanataide tuodaan lähemmäs ihmisten arkea kirjoittamalla suoraan muille ihmisille ja heidän kanssaan.
- Kirjoitetaan sekä omakuvallisia että sinäkuvaallisia tekstejä; toiselle lahjaksi kirjoittaen.

- Kokonaisuus tai sen osa toteutetaan tavallisesta opetuksesta poikkeavassa toimintaympäristössä, kuten kirjastossa, sairaalassa, palvelutalossa, koulussa tai taidetapahtumassa tai omana tapahtumanaan.
- Yhteisöllisen kirjoittamisen kokonaisuus pitää sisällään improvisaatiokirjoittamista ja kirjoittamisen etiikan sekä oman taiteilijuuden pohdintaa.
- Kokonaisuudessa tutkitaan analysoiden ja tekstiä tuottaen lukemisen ja kirjoittamisen suhdetta empatiaan. Kenelle kirjoitan, miksi ja miten?

5. Oppimisen arviointi, oppimäärän yksilöllistäminen, yhteistyö huoltajien ja muiden tahojen kanssa

5.1. Oppimisen arviointi

Sanataidekoulussa oppilaita ei arvioida numeerisesti. Ryhmissä annetaan runsaasti sekä kirjallista että suullista palautetta koko lukuvuoden ajan. Arviointi on keskustelevaa, kannustavaa ja rohkaisevaa ja ohjaa oppilasta myös omien tavoitteiden asettamiseen. Sanataiteeseen kuuluu myös toisten tekstien kuuleminen ja lukeminen, jolloin oppilas saa palautetta teksteistään myös muilta oppilailta. Ryhmässä palautteenanto kannustaa analysoimaan, arvioimaan ja tulkitsemaan tekstejä ja keskustelemaan henkilökohtaisista mieltymyksistä. Monipuoliseen, jatkuvaan arviointiin sisältyy erilaisia palautteen antamisen tapoja myös piirtämällä ja kirjoittamalla, ikäryhmästä riippuen.

Oppilaita opastetaan koko opetuksen ajan myös itsearvioinnissa. Oman osaamisen arvioinnin tukena ovat lukuvuoden alussa ja lopussa tehtävät harjoitteet ja ryhmäkeskustelut, joissa hahmotetaan oppimisen tavoitteita, keinoja niiden saavuttamiseksi ja jo opittua. Vanhemmilta ja oppilailta pyydetään palautetta kirjallista palautetta lukuvuoden lopussa.

Sanataidekoulussa otetaan käyttöön Virvatuli-itsearviointimalli.

Oppilas saa taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän päättötodistuksen sanataiteessa suoritettuaan 500 tuntia sanataideopintoja. Oppilaalle annetaan pyydettäessä todistus, jossa opintojen sisältö on eriteltyä, sekä suoritetuista opintokokonaisuuksista ja läsnäolotodistus. Sanataiteen perusopetuksen päättötodistuksessa ei käytetä numeroarvostelua. Todistuksessa mainitaan oppilaan suorittamien opintokokonaisuuksien nimet ja laajuudet. Yksittäisen kauden opinnoista saa todistuksen eritellyillä opintosisällöillä pyydettäessä.

5.2. Yhteistyö huoltajien ja muiden tahojen kanssa

Opetussuunnitelma toimitetaan kaikille vanhemmille oppilaan ilmoittautumisen yhteydessä. Vuorovaikutukseen kodin ja sanataidekoulun välillä kannustetaan. Tarvittaessa opetussisällöistä ja käytännöistä sekä oppilaan kuulumisista keskustellaan puhelimitse, sähköpostitse tai opetustuntien yhteydessä. Tapahtumista tiedotetaan vanhemmille ja muille kiinnostuneille sosiaalisen median ja blogin kautta. Vanhemmilta pyydetään palautetta kirjallista palautetta lukuvuoden lopussa.

6. Oppimäärän yksilöllistäminen ja henkilökohtainen opetussuunnitelma

Mikäli oppilas ei vammaisuuden, sairauden tai muun näihin verrattavissa olevan syyn vuoksi kykene opiskelemaan oppilaitoksen opetussuunnitelman mukaisesti, opetussuunnitelman tavoitteita voidaan yksilöllistää vastaamaan oppilaan edellytyksiä. Tällöin oppilaalle laaditaan henkilökohtainen opiskelusuunnitelma, jossa määritellään opiskelun tavoitteet, opiskeluaika, opetuksen toteuttamistapa, tarvittavat tukitoimet, mahdolliset suoritukset ja arviointimenettely.

7. Toiminnan kehittäminen

Opetusryhmiä pyritään lisäämään. Toimintaa pyritään kehittämään myös varhaisiän sanataidekasvatuksen suuntaan. Sanataiteen perusopetus on myös räätälöitävissä eri suomen kielen lähtötasoilla oleville oppilaille. Yhdistyksessä on osaamista hyödyntää laajasti erilaisia draamallisia, monitaiteellisia ja toiminnallisia menetelmiä osana opetusta.

Oppilaitoksen toimintaa pyritään kehittämään yhteistyössä oppilaiden ja huoltajien kanssa. Tässä toimii apuna oppilailta ja vanhemmilta lukuvuoden lopussa kerättävä kirjallinen palaute.

LIITE, TAULUKOT: Opintojen keskeiset sisällöt ja laskennallisten laajuuksien erittely

Sanataiteen yhteiset opinnot, 60h/ lukuvuosi

RYHMÄ I			
Opintokokonaisuus	Ikävuodet	Tunnit	Tavoitealueet
Kirjoittajaksi kasvaminen	9–11	20 h	Tutustutaan sanataiteen yksinkertaisiin peruskäsitteisiin kuten henkilöhahmot, juoni ja miljö ja opitaan käyttämään näitä omista teksteistä.
Tekstien maailmassa	9–11	20h	Löydetään inspiraatiota ja tarinoiden aineksia leikkien, seikkaillen ja liikkuen. Luetaan eri lajityyppien tekstejä.
Omaa ääntä etsimässä	9–11	20h	Harjoitellaan improvisaatiokirjoittamista, tehdään aisti- ja kehollisia harjoituksia sekä hyödynnetään draamakäsityksen välineitä sanataiteessa. Kasvatetaan monitaiteellista luovuutta.
Tekstien maailmassa	9–11	20h	Tutustutaan kaunokirjallisuuden päälajeihin, intertekstuaalisuuteen sekä monimediallisuuteen. Vierailaan kirjastossa.
Kirjoittajaksi kasvaminen	9–11	20h	Keskitytään puhuttuun sanataiteeseen, yhdessä kirjoittamiseen ja luomiseen eri välineitä hyödyntäen. Opetellaan omien tekstien lukemista, toisten kuuntelemista, palautteen antamista ja saamista.
Taide prosessina	9–11	20h	Opetellaan yhdessä ideoimisen ja kehittelyn taitoja ja vastuun ottamista yhteisestä projektista. Toteutetaan yhteinen teos.
Kirjoittajaksi kasvaminen	9–11	20h	Tutustutaan kirjallisuuden peruskäsitteisiin, genreihin ja ilmaisukeinoihin. Opetellaan hahmottamaan omia kirjallisia teemoja.
Omaa ääntä etsimässä	9–11	20h	Perehdytään erilaisiin tekstilajeihin ja esimerkkiteksteihin kuten mainoksiin, uutisiin, kirjeeseen. Opetellaan muotojen ja kaavojen tunnistamista ja niiden rikkomista.
Taide prosessina	9–11	20h	Tehdään yhdessä projekti tai teemakokonaisuus; esimerkiksi näyttely, runovideo tai installaatiomaailma. Toteutetaan kirjavinkkivideot.

RYHMÄ II			
Opintokokonaisuus	Ikä- vuodet	Tunnit	Tavoitealueet
Omaa ääntä etsimässä	12–14	20h	Tehdään tutkimusretkiä lähiympäristöön sekä aisti- ja havainnoimisharjoituksia. Tehdään vierailu esim. teatteriin tai museoon ja kirjoitetaan koetusta. Harjoitellaan improkirjoittamista.
Kirjoittajaksi kasvaminen	12–14	20h	Tutustutaan draamaan, monologiin ja dialogiin. Tehdään proosan peruskäsitteistöön keskittyviä harjoituksia (esim. henkilöhahmo, kertoja, miljöö, juoni, tarina) ja lyriikan peruskäsitteisiin keskittyviä harjoituksia (esim. säejako, puhujuus, rytmi, kuvallisuus).
Teemaopintoja Yhteisöllinen kirjoittaminen	12–14	20h	
Teemaopintoja, Monitaide	12–14	40h	
Tekstien maailmassa	12–14	20h	Tutustutaan kirjallisuuden lajeihin (proosan ja lyriikan lajityypit), opetellaan kritiikin kirjoittamista, tehdään kirjavinkkivideoita. Harjoitellaan improvisoitua kerrontaa ja kirjoitetaan fanifiktiota.
Teemaopintoja, Yhteisöllinen kirjoittaminen	12–14	40h	
Taide prosessina	12–14	20h	Tehdään tyyliharjoituksia ja opetellaan kirjallista kontekstia sekä tutkitaan intertekstuaalisuutta. Tutustutaan prosessikirjoittamiseen. Opetellaan tekstin kommentointia, palautteen saamista, tekstin työstämistä ja julkaisua.

RYHMÄ III			
Pääsisällöt	Ikä- vuodet	Tunnit	Tavoitealueet
Kirjoittajaksi kasvaminen	15–18	20h	Syvennyttään proosan, draaman ja lyriikan käsitteistöön. Opetellaan kliseen ja pastissin kirjoittamista. Opetellaan muotojen ja kielen rekisterien tunnistamista ja tekstin monipuolista tuottamista. Harjoitellaan muodon rikkomista.
Teemaopintoja, Yhteisöllinen kirjoittaminen	15–18	40h	
Omaa ääntä etsimässä	15–18	20h	Perehdytään eri genreihin (scifi, spefi, huumori, dekkari) ja tyyleihin, ja kehitetään omaa tyyliä kirjallisuuden perinteitä vasten. Syvennetään itseilmaisua, kehitetään itsearviointia ja palautteen antoa toisille niin suullisessa kuin kirjallisessa muodossa.
Teemaopintoja; Monitaide	15–18	40h	
Teemaopintoja, Yhteisöllinen kirjoittaminen/ Monitaide	15–18	20h	

TEEMAOPINNOT	Ikävuodet	Opintokokonaisuus	Tavoitealueet
Monitaide	12-14	Monimediallinen teksti 20 h	Tutkitaan monimediallisia tekstejä, kuten animaatiota, videoblogeja ja erilaisia mainos- ja lehtitekstejä sekä sosiaalista mediaa. Käytetään Internetin hakukoneita apuna runon tekemisessä.
Yhteisöllinen kirjoittaminen	12-14	Oma- ja sinäkuvaallinen kirjoittaminen 20 h	Tutustutaan omaelämäkerralliseen ja omakuvaalliseen kirjoittamiseen. Pohditaan kirjoittamista "sinäkuvaallisuuden" kautta. Kirjoitetaan toiselle lahjaksi sekä tehdään erilaisia pariharjoituksia.
Monitaide	12-14	Monitaiteellinen projekti I 20 h	Toteutetaan monitaiteellinen projekti, joka ideoidaan, suunnitellaan ja toteutetaan yhdessä.
Yhteisöllinen kirjoittaminen	15-18	Fantasiamaailmat 20 h	Opetellaan työryhmässä oppimisen taitoja. Kirjoitetaan pareittain ja pienryhmissä yhteisiä miljöitä, fantasiamaailmoja ja dialogiharjoituksia.
Monitaide	15-18	Taiteidenvälisyys 20 h	Tutustutaan eri taiteen lajeihin ja ammennetaan niistä sanataiteen tekemiseen. Pohditaan intertekstuaalisuutta ja intermediaalisuutta. Vierailaan esim. taidemuseossa, teatterissa tai konsertissa.
Yhteisöllinen kirjoittaminen	15-18	Tekijyys 20 h	Kehitytään yhteisessä ideoimisessa ja oman ja toisen tekstin muokkaamisessa, pohditaan omaa tekijyyttä, lukijuuden kysymyksiä ja erilaisia kohderyhmiä.
Yhteisöllinen kirjoittaminen	15-18	Soveltava sanataide 20h	Tutustutaan soveltavan taiteen käsitteeseen sekä erilaisiin menetelmiin; kirjoitetaan runomuotokuvaa, korvarunoa, runoreseptejä yms.
Monitaide	15-18	Monitaiteellinen projekti II 20 h	Toteutetaan monitaiteellinen projekti yhteistyössä toisen taiteenalan kuten kuvataiteen, nukketeatterin tai tanssitaiteen kanssa. Ideoidaan, suunnitellaan ja toteutetaan se pienryhmissä.
Yhteisöllinen kirjoittaminen	15-18	Soveltavan taiteen projekti 20 h	Kehitytään soveltavan taiteen harjoituksissa. Luodaan soveltavan taiteen menetelmiä käyttäen projekti, jossa kirjoitetaan suoraan ihmisille, tehdään vierailu esim. palvelutaloon, torille tai taidetapahtumaan, jossa kirjoitetaan tekstejä jollekin valitulle kohderyhmälle.
Monitaide	15-18	Sanataide & kuva 20 h	Tutustutaan sanataiteen tekemiseen eri kuvallisen taiteen lajeja hyödyntämällä. Tehdään esim. sarjakuva, runovideo tai muu vastaava kuvaa ja sanaa yhdistävä teos.

